

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 6.10.2020 г.
COM(2020) 641 final

ANNEX

ПРИЛОЖЕНИЕ

към

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Икономически и инвестиционен план за Западните Балкани

{SWD(2020) 223 final}

ПРИЛОЖЕНИЕ

В контекста на двойния екологичен и цифров преход Комисията ще разгледа разходите, ползите и въздействието на следните приоритетни водещи инвестиционни инициативи и свързаните с тях предложения за проекти с оглед постигането на активен и своевременен напредък по тях.

В областта на транспорта Комисията предвижда следните **водещи инвестиционни инициативи** да бъдат осъществени или по тях да бъде постигнат напредък до края на мандата на настоящата Комисия:

ВОДЕЩА ИНИЦИАТИВА 1 — СВЪРЗВАНЕ НА ИЗТОКА СЪС ЗАПАДА

Главните връзки изток—запад ще бъдат завършени или по тях ще бъде постигнат напредък до 2024 г.:

- **„Магистралата на мира“ в Косово*** (свързваща Прищина с Ниш в Сърбия) **ще бъде завършена** и ще бъде постигнат **значителен напредък по сръбския участък**.
- (Основната мрежа на) **пътния коридор (коридор X)** на югоизток от Унгария през територията на България и Гърция и отвъд нея е практически завършен, включително с подкрепа от ЕС, а паралелният железопътен коридор ще бъде изцяло модернизирал. По-конкретно околоръстната железопътна линия на Ниш в Сърбия ще бъде завършена в този срок. Ще бъде постигнат **значителен напредък по проекта в рамките на коридор X за обновяване на железопътната връзка между Сърбия и Хърватия**, която е от жизненоважно значение за железопътния товарен превоз, както и по проекта за обновяване на железопътната връзка със Северна Македония.
- Ще се постигне **значителен напредък по железопътен коридор VIII между Скопие и българската граница**, за да бъдат свързани Скопие и София.
- Дейностите по **разминиране на река Сава и премахване на участъци с недостатъчен капацитет по река Дунав** ще бъдат завършени или по тях ще бъде постигнат напредък с цел да се подобри устойчивият начин на транспорт по тези важни водни пътища като част от мрежата TEN-T и да се улесни по-нататъшното развитие на интермодалния обмен.

ВОДЕЩА ИНИЦИАТИВА 2 — СВЪРЗВАНЕ НА СЕВЕРА С ЮГА

Главните връзки север—юг ще бъдат завършени или по тях ще бъде постигнат напредък до 2024 г.:

- Работата по **75 % от главния коридор „север—юг“**, който свързва централноевропейските столици през Сараево в Босна и Херцеговина с пристанището на Плоче на брега на Адриатическо море (**коридор Vc**), ще бъде завършена **в съответствие със стандартите за автомагистралите**. Железопътната връзка по същия коридор също ще бъде обновена.
- **Железопътният маршрут 4, свързващ Белград с Подгорица и черногорското пристанище Бар**, ще бъде изцяло рехабилитиран от сръбската граница до морето.

Ще бъде постигнат допълнителен напредък по паралелния пътен коридор, по-специално околоръстния път на Подгорица.

- Връзката между столиците Сараево и Подгорица ще бъде подобрена, като ще се свърже допълнително със съществуващите и планираните мрежи в Босна и Херцеговина и ще бъдат осигурени повече преки връзки между съседните държави.
- Железопътният маршрут, свързващ Белград с Прищина, ще бъде допълнително обновен със строителни работи в Косово и ще бъде изготвена необходимата техническа документация за дейностите по рехабилитация в Сърбия.

ВОДЕЩА ИНИЦИАТИВА 3 — СВЪРЗВАНЕ НА КРАЙБРЕЖНИТЕ РЕГИОНИ

Следните дейности ще бъдат завършени или по тях ще бъде постигнат напредък до 2024 г.:

- Железопътният маршрут 2, който свързва столиците Тирана и Подгорица и продължава до пристанище Драч, е ключов проект за региона и ще бъде подобрен чрез рехабилитацията на 120 km железопътна линия в Албания по посока на границата с Черна гора.
- Ще бъдат предприети значими стъпки за завършването на „Синята магистрала“ по крайбрежието от Хърватия до Гърция: околоръстният път на Тирана ще бъде завършен и ще бъде постигнат значителен напредък по други два участъка в Албания, както и по околоръстния път на Будва в Черна гора.

Комисията предлага следните **водещи инвестиционни инициативи** в областта на енергетиката:

ВОДЕЩА ИНИЦИАТИВА 4 — ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОбНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ

Ще бъде предоставена подкрепа, за да се увеличи използването на **възобновяеми източници на енергия** в съответствие с потенциала и националните предпочитания в региона.

Може да бъдат подкрепени следните конкретни проекти:

— Рехабилитацията на водноелектрическата централа Fierza в Албания ще бъде завършена и ще бъде постигнат напредък по изграждането на водноелектрическата централа Skavica с цел да се повиши потенциалът на държавата, а оттам и на региона, с оглед увеличаване на износа на електричество, произведено на основата на чиста енергия.

— Водноелектрическата централа Piva в Черна гора ще бъде разширена със започването на строителството на водноелектрическата централа Komarnica.

— Ще бъдат ускорени подготвителните дейности по строителството на хидрологичния комплекс Ibër-Lepenc — фаза II в Косово.

— Ще бъде постигнат значителен напредък по отношение на **инвестициите във ветроенергийни паркове и слънчеви електроцентрали в Северна Македония**, които ще послужат като пример за ориентирани към бъдещето инвестиции, използващи потенциала на региона за добив на енергия от възобновяеми източници.

ВОДЕЩА ИНИЦИАТИВА 5 — ПРЕХОД ОТ ВЪГЛИЩА КЪМ ДРУГИ СУРОВИНИ

Преходът от въглища, които причиняват сериозно замърсяване, към по-устойчиви и екологични източници за производство на енергия ще бъде от ключово значение, за да може регионът да спази своите ангажименти съгласно Парижкото споразумение. Газопроводите, които са съобразени с изискванията на бъдещето и допринасят за прехода към ниски въглеродни емисии и преноса на декарбонизиран газ и водород, както и ефективните електропреносни линии и интелигентните мрежи, ще бъдат от ключово значение за по-широката употреба на възобновяеми източници на енергия в съответствие с потенциала на региона.

Може да бъдат подкрепени следните конкретни проекти:

- **Строителството на газопровода Fier-Vlora в Албания ще бъде завършено като част от Трансадриатическия газопровод, а изграждането на Йонийско-адриатическият тръбопровод по крайбрежието ще бъде издигнато в приоритет, което ще спомогне за значителна диверсификация на източниците на доставки на газ към региона на Западните Балкани и отвъд него.**
- **Ще бъде завършен междусистемният газопровод Босна и Херцеговина — Хърватия като част от гореспоменатата диверсификация, с което ще се увеличи потенциалът и диверсификацията на съществуващите газоразпределителни мрежи в държавата.**
- **Ще започне строителството на междусистемната газопроводна връзка Северна Македония — Косово и разширяването на вече започнатата инвестиция за междусистемната връзка Северна Македония — Гърция.**
- **Ще бъде извършена подготовка за строителството на междусистемната газопроводна връзка Северна Македония — Сърбия.**
- **Трансбалканският електропреносен коридор в Сърбия ще бъде завършен като част от междусистемните връзки между Сърбия, Черна гора и Босна и Херцеговина, за да се осигури основата на електроразпределението в целия регион, както и към ЕС.**

ВОДЕЩА ИНИЦИАТИВА 6 — ВЪЛНА НА САНИРАНЕ

Комисията предлага Западните Балкани да бъдат включени във „вълната на саниране в ЕС“.

Сградният сектор има над 40 % дял в общото енергопотребление¹ в Западните Балкани. Санирането на обществени и частни сгради с цел покриване на минималните стандарти за енергийни характеристики може да допринесе значително за намаляване на емисиите на парникови газове, подобряване на жизнения стандарт на гражданите и опазване на тяхното здраве. Санирането на сгради с помощта на Енергийната общност ще допринесе за декарбонизиране на обществените и частния сграден фонд в Западните Балкани, като се обърне специално внимание на цифровизацията и на енергийната

¹ Източник: Секретариат на Енергийната общност — WB6 Energy Transition Tracker (доклад относно напредъка по енергийния преход на инициативата на Шестте относно Западните Балкани), юли 2020 г.: https://www.energy-community.org/dam/jcr:2077a2ba-805a-4ca2-afcb-91c90ecc0878/EnC_WB6_072020.pdf

бедност. ЕС заедно с международните финансови институции ще подкрепи усилията на партньорите от Западните Балкани да утroat текущите темпове на саниране и енергийните икономии в съществуващите сгради и да постигнат съответствие със стандартите за почти нулево потребление на енергия и емисии в новите сгради.

Комисията предвижда следните **водещи инвестиционни инициативи** в областта на околната среда:

ВОДЕЩА ИНИЦИАТИВА 7 — УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ОТПАДЪЧНИТЕ ВОДИ

Устойчивите и надеждни методи за управление на водоснабдяването, отпадъчните води и обезвреждането на отпадъци са изключително важни за опазването на околната среда и на здравето на гражданите и може да окажат благоприятно въздействие върху туризма в региона. Те са от съществено значение за екологичните перспективи на региона и за защитата на здравето и благоденствието на населението му.

Следва да бъдат подкрепени следните конкретни проекти:

— Ще бъде завършено строителството на **пречиствателните станции за отпадъчни води в Скопие и Прищина**. Тези проекти имат значително трансгранично въздействие и спомагат за подобряване на условията на живот на населението.

— Ще се пристъпи към прилагането на **инвестиционна програма в областта на околната среда в Сърбия**, включваща проекти за модернизирано пречистване на отпадъчните води за големите и средните градове.

— Ще бъдат въведени интегрирани **регионални системи за управление на отпадъците в Албания, Черна гора, Северна Македония и Сърбия**, като същевременно ще бъдат закрити несъответстващите с изискванията депа за отпадъци. В бъдеще следва да бъде предоставена подкрепа и за подобни инвестиции на други места в региона, включително за по-добро управление на отпадъците в трансграничните райони.

— Подкрепа за въвеждането на подходящи **системи за мониторинг на въздуха и водите и мерки за предотвратяване на замърсяването**.

Комисията предвижда следните **водещи инвестиционни инициативи** в областта на цифровите технологии:

ВОДЕЩА ИНИЦИАТИВА 8 — ЦИФРОВА ИНФРАСТРУКТУРА

Следва да бъдат подкрепени следните конкретни проекти:

- Разработването и въвеждането на **национална широколентова инфраструктура в шестте партньори от Западните Балкани** ще продължи, като до 2024 г. ще бъдат завършени най-напредналите инвестиционни проекти в региона. Подготовката на по-нататъшни инвестиции в други области ще бъде ускорена, като се обърне специално внимание на свързването на селските райони.
- Ще бъдат създадени сигурни, енергийноефективни и надеждни центрове за електронно обработване на данни, периферни и облачни инфраструктури, като в същото време се гарантира привеждане в съответствие с правилата и основните ценности на ЕС, включително по отношение на защитата на личните данни, както и

свързване с инициативи на ЕС в областта на високопроизводителните компютри, цифровите инкубатори и центровете за иновации.

- Въз основа на опита от текущи инициативи, като например Balkan Digital Highway (балканската цифрова магистрала), следва да бъдат подробно проучени възможностите за полезни взаимодействия с други области на свързаност, като например транспорта и енергетиката, в контекста на споделянето на инфраструктура. Освен това, ако технологиите и данните се използват целенасочено за вземането на по-добри решения, това може да допринесе значително за осигуряване на по-добро качество на живот на гражданите в региона. Ще бъде предоставена подкрепа и за адаптиране към бързото преобразуващо технологично развитие, за да се поддържат просперитетът и конкурентоспособността. ЕС ще насърчава сътрудничеството в областта на цифровото образование в глобален мащаб чрез обновения план за действие в областта на цифровото образование (DEAP), както и равенството в достъпа, особено за групите в неравностойно положение, включително ромите.

С цел да се подкрепи частният сектор Комисията предлага следната **водеща инициатива**:

ВОДЕЩА ИНИЦИАТИВА 9 — ИНВЕСТИРАНЕ В КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ЧАСТНИЯ СЕКТОР

Развитието на стабилен, иновативен и конкурентоспособен частен сектор е от съществено значение за социално-икономическото развитие на Западните Балкани и за регионалната интеграция на сектора. По-специално това изисква да се увеличат инвестициите в МСП и в техния капацитет за иновации, разширяване и растеж. За да се разгърне потенциалът на частния сектор, ЕС следва:

— да планира **увеличаване на размера на безвъзмездните средства** за подкрепа на частния сектор в контекста на инвестиционната рамка за Западните Балкани. 50 % от финансирането от ЕС за частния сектор следва да бъде предназначено за иновации и екологосъобразен растеж;

— да планира **увеличаване на капацитета за гаранции в подкрепа на инвестиции, главно за да укрепи конкурентоспособността на МСП** и да насърчи създаването на работни места, особено в полза на младите хора, посредством **гаранционния механизъм за Западните Балкани**;

— да мобилизира подкрепа за устойчивата трансформация на **системите в хранително-вкусовата промишленост и развитието на селските райони** в региона.

С цел да се подкрепи заетостта и да се осигурят решения и перспективи за младите хора на местно равнище, Комисията предлага следната **водеща инициатива**:

ВОДЕЩА ИНИЦИАТИВА 10 — ГАРАНЦИЯ ЗА МЛАДЕЖТА

Гаранцията за младежта е схема за активизиране, имаща за цел да се гарантира, че младите хора получават добро предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж в рамките на срок от четири месеца, след като останат без работа или напуснат системата на формалното образование.

Водещата инициатива за гаранцията за младежта следва да бъде приложена от правителствата на Западните Балкани в съответствие с гаранцията на ЕС за младежта.

Предлага се тя да бъде осъществена в четири фази, за всички от които подкрепата от ЕС може да бъде потенциално полезна:

— Фаза 1 — **План за изпълнение:** набелязване на планираните мерки и техните срокове, бюджет, необходими промени в правната уредба, определяне на централен координиращ орган и на ролите на съответните публични органи (ресорни министерства и техните агенции, включително служби по заетостта и центрове за социални дейности, образователни и обучителни институции, в това число училища за професионално образование и обучение и т.н.) и на заинтересованите страни (работодатели и синдикални организации, стопански камари, младежки организации, НПО и т.н.).

— Фаза 2 — **Подготвителна работа:** задълбочаване на ангажимента на политическо равнище; задълбочаване на ангажимента и изграждане на капацитета на публичните органи и заинтересованите страни, набиране на персонал и развитие на инфраструктура; промени в правната уредба, изготвяне на рамки за мониторинг и оценка.

— Фаза 3 — **Пилотна фаза:** прилагане в ограничен брой населени места/региони, мониторинг и оценка;

— Фаза 4 — **Прогресивно/общо разгръщане:** прилагане в повече региони/цялата държава, мониторинг и оценка.
